

REACTIE OP

Boekbespreking van Psychotherapeutische psychiatrie. Menselijke maat in praktijk en wetenschap

Op de bespreking door collega Hengeveld van ons boek *Psychotherapeutische psychiatrie* in het *Tijdschrift voor Psychiatrie* (2015) willen we graag een reactie geven.

Wij waren verrast door zowel de vormgeving als de inhoud van deze recensie. In de recensie ontbreekt het gebruikelijke en noodzakelijke overzicht van de inhoud van het boek. De term 'psychotherapeutische psychiatrie' wordt niet uitgelegd en de consequenties van dit begrip voor praktijk en wetenschap worden niet vermeld. We geven daarom een reactie op een paar opmerkingen die mogen volstaan als voorbeelden voor de andere.

We willen graag reageren op de opmerking van Hengeveld dat een integratie van de medische en de psychotherapeutische methoden niet tot stand komt in het boek, dat daardoor volgens hem onevenwichtig en eenzijdig is. Het boek thematiseert dit onderwerp echter vanuit alle mogelijke invalshoeken: theoretisch, praktisch, professioneel en ethisch, steeds rechtdoend aan de complexiteit van de psychiatrie. De kernthema's in het boek gaan over de ontstopping van medisch psychiatrische begrippen, het zoeken naar betere conceptuele termen die het patiëntenverhaal weer hoorbaar maken en psychotherapeutische aanknopingspunten opleveren voor diagnostiek en behandeling. Daarbij is er zonder meer sprake van een integratie van de medische en psychotherapeutische methode.

Bovendien gooien we het medisch model niet overboord, zoals Hengeveld stelt, maar kiezen we nadrukkelijk voor een medisch model zoals dat van Van Dijk (1973) waarin psychiatrische stoornissen beschouwd worden als een verstoring in de interactie tussen patiënt en omgeving, en er oog is voor de fenomenologie en de beleavingswereld van de patiënt. We vullen de eenzijdige medisch psychiatrische kijk aan met de verhalen van ervaringsdeskundigen en doen op deze manier de talige, metaforische grondslag van het psychiatrisch denken recht.

In dat kader worden door ons geen richtlijnen 'afgekraakt', maar zijn we alleen kritisch over de NVvP-richtlijn psychiatrisch onderzoek bij volwassenen (2004) waarin de psychotherapeutische invalshoek geheel ontbreekt en patiënten dragers zijn van neutrale medisch psychiatrische symptomen. Ook zijn we kritisch over de richtlijn voorlichting patiënten geestelijke gezondheidszorg van de NVvP (1999) omdat daarin eveneens de psychotherapeutische attitude ontbreekt en er bij voorlichting geen rekening gehouden wordt met de kwetsbaarheid van

LITERATUUR

- Dijk WK van. Het medisch model in sociale context. In: Rümke C, Boeke PE, W.K. van Dijk WK, red. Van kinderaanlyse tot Y-chromosoom. Deventer: Van Loghum Slaterus; 1973. p 9.
- Hengeveld MW. Boekbespreking Psychotherapeutische psychiatrie. Menselijke maat in praktijk en wetenschap. *Tijdschr Psychiatr* 2015; 57: 857.
- Milders F, Thunnissen M. Psychotherapeutische psychiatrie. Menselijke maat in praktijk en wetenschap. Utrecht: De Tijdstroom; 2015.
- Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie. Richtlijn psychiatrisch onderzoek bij volwassenen. Amsterdam: Boom; 2004.
- Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie. Richtlijn voorlichting patiënten geestelijke gezondheidszorg. Amsterdam: Boom; 1999.

AUTEURS

FRITS MILDERS, psychiater.

MONIEK THUNNISSEN, psychiater, Bergen op Zoom.

CORRESPONDENTIEADRES

Dr. Frits Milders.

E-mail: cfa.milders@planet.nl

patiënten. Onze algemene kritiek op de Nederlandse richtlijnen betreft de dwingend opgelegde praktijktoepassing waarbij geen rekening wordt gehouden met de professionaliteit van de psychiater. In onze kritiek op de psychiatrische wetenschap zouden volgens Hengeveld alternatieven ontbreken. Het tegendeel is het geval: we geven diverse voorbeelden van onderzoeksmethoden dichtbij het patiëntennarratief.

De bespreking van het boek is scherp van toon. Tegen een scherp debat hebben we op zich geen bezwaar omdat wij in ons boek ook af en toe provocerende opmerkingen maken en tegen heilige huisjes schoppen. Maar de niet onderbouwde scherpheid van deze boekbespreking bemoeilijkt volgens ons een wetenschappelijke discussie. Dat is een gemiste kans, gelet op de bedreigde identiteit van de huidige psychiatrie.

Aangezien deze boekbespreking volgens ons niet voldoet aan formele en inhoudelijke criteria die daarvoor gelden, regaderen onze opmerkingen ook de boekenredactie van het *Tijdschrift voor Psychiatrie*.

ARTIKEL

ANTWOORD AAN

Milders en Thunnissen

Als ik de ruimte had gehad, was ik wel meer ingegaan op de inhoudelijke punten die de auteurs noemen. Zelf vond ik het belangrijker om uit te leggen waarom ik teleurgesteld was. Ik had gehoopt op een boek waarin de auteurs de door hen ervaren spagaat tussen de betekeniswetenschappelijke en de materiewetenschappelijke benadering – die ik helemaal niet als spagaat ervaar, maar als het methodisch dualisme dat ons vak nu juist zo mooi maakt – zouden oplossen. In de flaptekst wordt immers beloofd: ‘*Het boek integreert de medische en de psychotherapeutische methode.*’ Maar dat hebben de auteurs niet gedaan. Ze houden een erudiet, maar breedspakig pleidooi voor een psychotherapeutische benadering in ons vak. Dat is op zichzelf prijzenswaardig. Het is alleen jammer dat ze de neurobiologische benadering zo scherp bekritiseren. Daarmee brengen zij integratie niet dichterbij en bedreigen zij zelf de identiteit van de psychiatrie. Ook in hun ingezonden brief doen de auteurs hetzelfde. Ze geven daarin een definitie van het ‘medisch model’ uit 1973, waarin de neurobiologische benadering gewoon ontbreekt. *Quod erat demonstrandum*, zou ik zeggen, of eigentijds: *I rest my case*.

NOOT VAN DE REDACTIE

De redactie let erop dat de recensent de strekking van een boek weergeeft en ingaat op vorm en overtuigingskracht. Een recensie geeft per definitie ook een mening. Het is aan de lezer om zich daardoor al of niet uitgenodigd te voelen het boek zelf ter hand te nemen.

**RIEN VAN
GEERT DOM**

AUTEUR

MICHEL W. HENGVELD, emeritus hoogleraar Psychiatrie, Leiden.

CORRESPONDENTIEADRES

Prof. dr. Michiel W. Hengeveld.

E-mail: m.w.hengeveld@ziggo.nl

VERBETERING

In het artikel ‘Een kentering in de ggz voor kinderen en jongeren’ van Van West & Van Grootel (2015: 933-6) moet de referentie Gijs e.a. (2011) worden vervangen door Mommerency e.a. (2011).